

Redegørelse

Midtjyske leverandører til tog- og jernbanebranchen

Udarbejdet af:
Regional Udvikling

Februar 2014

midt regionmidtjylland

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
1. Indledning	3
2. Fremtidige tog- og jernbaneinvesteringer – et overblik.....	4
3. Overordnet beskrivelse af tog- og jernbanebranchen.....	5
3.1. Opdragsgivere.....	5
3.2. Totalentreprisevirksomheder/rådgivere	6
3.3. Underleverandører.....	6
4. Eksisterende netværk for underleverandører til tog- og jernbanebranchen	10
4.1. CenSec Railway Network	10
4.2. Aarhus Light Rail Cluster (Aarhus Letbaneklynge)	11
4.3. Danish RailWay Group - Eksportforeningen	12
5. Analysemetode.....	13
6. Bilag	14

1. Indledning

Regeringen besluttede den 14. januar 2014, at afsætte 28,5 mia. kr. til elektrificering og modernisering af det danske jernbanelnet, finansieret af Togfonden DK. Samlet set ventes der i de kommende 10-15 år, at blive investeret i omegnen af 100 mia. kr. i danske jernbaner, letbaner, metrostrækninger, anlæg og rullende materiel.¹ Dette vil skabe en betydelig efterspørgsel på produkter og ydelser til dette marked.

På europæisk og globalt plan vil der også blive gennemført store tog- og baneinvesteringer, hvilket efterlader et eksportpotentiale for danske virksomheder, der med afsæt i de danske tog- og jernbaneprojekter kan opbygge nicheprodukter og kompetencer, der kan bane vejen til øget eksport.

Afledt af de politiske og samfundsmæssige debatter om Togfonden DK og de øvrige fremtidige investeringer på tog- og jernbaneområdet modtog det midtjyske Vækstforum på dets møde den 23. oktober 2013 en henvendelse fra regionsrådsmedlemmerne Bente Nielsen og Michael Thomsen. Henvendelsen gik på et ønske om at drøfte mulighederne for at sætte gang i øget produktion hos specielt togproduktionen i Randers og samtidig styrke kompetenceudviklingen på området, for at sikre fremtidig vækst og beskæftigelse indenfor dette felt i midtjysk erhvervsliv.

På baggrund af denne henvendelse har Regional Udvikling udarbejdet nærværende redegørelse. **Redegørelsen indeholder;**

- Et kort overblik over fremtidige tog- og jernbaneinvesteringer.
- En overordnet beskrivelse af tog- og jernbanebranchen i Danmark.
- Et overblik over centrale, midtjyske leverandørvirksomheder til tog- og jernbanebranchen i Danmark og udlandet.
- En beskrivelse af de nuværende netværk i Midtjylland, der har til formål at understøtte leverandører til tog- og jernbanebranchen.
- Der gives endvidere et løst estimat på hvor stor beskæftigelse, der er genereret på baggrund af leverancer til tog- og jernbanebranchen i de midtjyske leverandørvirksomheder.

Redegørelsen kan give grundlag for at drøfte, hvorvidt der bør igangsættes initiativer fra Region Midtjyllands side for at fremme midtjyske virksomheders position i forhold til de store fremtidige investeringer på tog- og jernbaneområdet.

---

¹ CenSec Railway Network, Poul-Erik Hansen

2. Fremtidige tog- og jernbaneinvesteringer – et overblik

Med den politiske opbakning til at investere betydeligt i forbedringer på tog- og jernbaneområdet over de kommende år, er der åbnet for et nationalt vækstmarked indenfor tog- og jernbaneområdet. De første besluttede og finansierede projekter er beskrevet i den brede politiske aftale om En Grøn Transportpolitik - januar 2009 vedrørende bl.a. Banedanmarks signalprogram og ny bane fra København til Ringsted.

Hertil kommer andre store baneprojekter som Femern Bælt forbindelsen, Metro-udbygningen i København, letbanen i Aarhus, m.m.

Senest har Regeringen sammen med Dansk Folkeparti og Enhedslisten indgået en aftale om En moderne Jernbane – udmøntning af Togfonden DK. Med aftalen afsættes 28,5 milliarder kroner til et historisk løft af den danske jernbane.²

Aftalen indebærer, at Timemodellen gennemføres, og at størstedelen af jernbanen i Danmark elektrificeres. Det betyder, at man fremover kan køre i moderne, klimavenlige el-tog på en time mellem Esbjerg-Odense, Aalborg-Aarhus, Aarhus-Odense og Odense-København. Effekterne af de hurtigere forbindelser vil, takket være en smartere tilrettelæggelse af køreplanerne med prioriterede tog med korte skiftetider til Timemodellens tog, sprede sig til hele landet og kommer dermed også rejsende til gode uden for de store byer.

Med aftalen gennemføres der samtidig hastighedsopgraderinger af en lang række regionale baner, som særligt vil komme danskere i yderområder til gode og forstærke de markante rejsetidsgevinster, som Timemodellen medfører. Med aftalen er det bl.a. også besluttet at anlægge en helt ny bane til Billund og at investere i ekstra spor og øget kapacitet i Nordjylland, ved Gødstrup station i forbindelse med det nye sygehus, mellem Herning og Holstebro og ved Ny Ellebjerg station.³

Overordnet set har Regeringens aftale om En Grøn Transportpolitik 2009 og Togfonden DK skabt grundlaget for et marked med stærk stigende efterspørgsel, bl.a. inden for:

- ✓ Elektrificering
- ✓ Signalsystemer
- ✓ Anlæg af nye jernbaner
- ✓ Anlæg af ny jernbanebroer
- ✓ Letbaner
- ✓ Opgraderinger af eksisterende jernbanestrækninger
- ✓ Femern Bælt
- ✓ Metro
- ✓ Nye tog
- ✓ Drift & vedligehold af tog og jernbaner

Stigende krav til jernbanen øger muligheder

Kapaciteten og kravene til jernbanens punktlighed og driftsstabilitet er ligeledes høj og stigende. Derfor er en fortsat nytænkning og effektivisering af drift og vedligeholdet også et vigtigt emne, der rummer gode muligheder for leverancer af nye systemer og komponenter, der effektivt understøtter driften. Dette gælder både infrastrukturen, som det rullende materiel.

---

² Transportministeriet

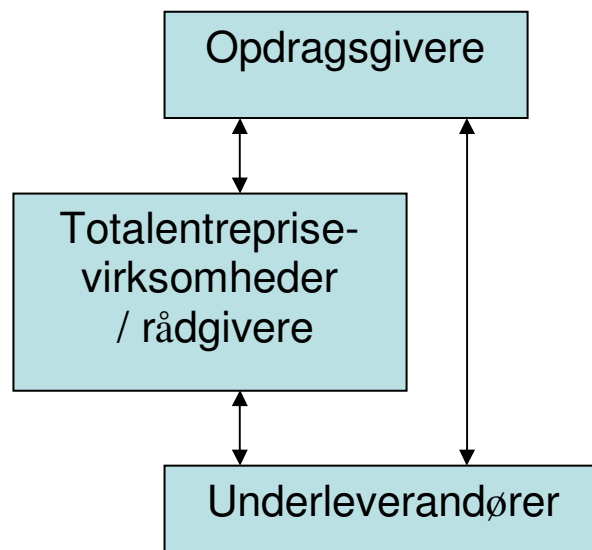
³ Togfonden DK

Investeringer i udlandet

Det er imidlertid ikke alene i Danmark der investeres på tog- og jernbaneområdet. Eksempelvis viser en beregning, at den kommende udbygning på europæisk plan med det nye standardiserede signal koncept ERTMS (European Railway Traffic Management System) vil indebære en investering på ca. 330 mia. kr., efterhånden som de gamle systemer skal udskiftes.⁴ Her vil danske underleverandører også kunne gøre sig gældende. Og med referencer til danske tog- og jernbaneprojekter vil de danske leverandører stå stærkere.

3. Overordnet beskrivelse af tog- og jernbanebranchen

Tog- og jernbanebranchen i Danmark består af en række aktører, som overordnet set kan opdeles i følgende kategorier; opdragsgivere, totalentreprisevirksomheder/rådgivere og underleverandører. Se figur.

Nedenfor forklares de tre hovedgrupper nærmere.

3.1. Opdragsgivere (udpluk)

Opdragsgiverne er de aktører, som udbyder ordrer til henholdsvis tog og jernbaner i Danmark. De mest centrale opdragsgivere er:

- Banedanmark
- DSB
- Arriva
- Privatbaner
- Sund & Bælt

---

⁴ CenSec Railway Network. www.censec.dk

3.2. Totalentreprisevirksomheder/rådgivere (udpluk)

Når der er tale om store projekter, der udbydes af opdragsgiverne, er det som oftest større totalentreprisevirksomheder/rådgivere, der byder ind på opgaverne. Disse virksomheder entrerer med underleverandører (danske og udenlandske) i forhold til at løse den samlede opgave. De fleste totalentreprisevirksomheder er udenlandsk ejede, med afdelinger i Danmark. Et udpluk er disse er:

- Aarsleff Rail (Fremgår også af tabel 1, da det er en midtjysk baseret virksomhed)
- Siemens
- Cowi
- Rambøll
- Grontmij
- NIRAS
- MT Højgaard
- Atkins
- ABB
- NKT

3.3. Underleverandører (udpluk)

Underleverandørerne er oftest små og mellemstore virksomheder, som leverer fysiske produkter, serviceydelser eller entreprenørarbejde til totalentreprisevirksomhederne. I tilfælde af mindre opgaver, som udbydes af opdragsgiverne, leverer underleverandørerne ofte direkte til opdragsgiverne.

I forbindelse med nærværende redegørelse, er der fokuseret på at kortlægge de mest centrale, midtjyske underleverandører.

Disse defineres som virksomheder, der har erfaringer med at levere produkter og ydelser *specielt* udviklet til tog- og jernbanelområdet.

De midtjyske virksomheder, der er kortlagt i denne redegørelse fremgår af tabel 1 på de kommende sider. Der fremgår i alt 27 virksomheder. Det er her vigtigt at understrege, at stort set alle disse virksomheder også benytter danske underleverandører, men disse er ikke medtaget i kortlægningen, eftersom deres leverancer mere kendetegnes af at være "standardprodukter".

For nærmere oplysninger om metoden, der er benyttet vedr. indsamling af virksomhedsoplysninger – se afsnit 5, Analysemetode.

Det fremgår af tabel 1 hvilke produkter og ydelser virksomhederne leverer, hvem deres kunder er samt et estimat på antal årsværk, der er beskæftiget i virksomhederne som følge af leverancer til tog- og jernbanebranchen. Det er vigtigt her at understrege, at antal årsværk er et meget groft estimat, eftersom det generelt gælder for virksomhederne, at ordrer fra branchen varierer meget over tid, hvilket gør det vanskeligt for virksomhederne at oplyse tal for reelle antal årsværk knyttet til tog-/jernbaneordrer.

Ses der aggregeret på virksomhederne, udgør beskæftigelsen – knyttet til leverancer til tog- og jernbanebranchen – ca. 20 % af virksomhedernes samlede beskæftigelse (395 ud af 1931 ansatte – se tabel 1).

Det fremgår endvidere, at virksomhederne leverer en bred palette af produkter som f.eks. toginteriør og -eksteriør, elektriske informations- og kontrolsystemer til tog og banegårde, reparations- og vedligeholdelsesopgaver, handicap-ramper, specialkomponenter, entreprenørarbejde, installation af kørestrømsledninger, skinnearbejde mv.

Overordnet set kan de 27 virksomheder opdeles i følgende tre hovedgrupper:

- 1 togproducent (kørende materiel)
- 2 entreprenører (jord og anlægsarbejder)
- 24 tekniske leverandører (signaler, elektrificering, skinnearbejde, toginteriør/ - eksteriør m.v.)

En central del af produkterne, er den service, der leveres i tilknytning til dem. Det er ifølge virksomhederne ofte det, der gør virksomhederne konkurrencedygtige.

Tog- og jernbaneprodukterne / kompetencerne i Midtjylland dækker således bredt, men er selvsagt kun et mindre udpluk af de, der tilbydes på nationalt og internationalt plan.

Tabel 1: Midtjyske underleverandører til tog- og jernbanebranchen

Virksomheder	By	Branche	Antal ansatte	Produkter/ydelser til tog- og jernbanebranchen	Ca. antal årsværk grundet levering til branchen	Kunder
Projektor A/S	Randers	Fremstilling/ rådgivning maskinteknik	40	Interiør til tog fx vaskesøjler, toiletmoduler, indgangspartier, loft, hylder, borde, dørsikringer, betjeningspaneler, cateringskabe- og reoler. Tage til letvægtstog. Kombinerer elektronik, metal, plast, træ til interiør. Reserve dele til hjul, motorer mv. Leverer totalløsninger. Primære funktion er at samle komponenter fra underleverandører til samlede specialløsninger. Har lidt egenproduktion af specialkomponenter og reserve dele. Har stor erfaring og specialistviden indenfor området.	20	DSB, Arriva m.fl. Også mange udenlandske kunder.
Nielgard of Scandinavia A/S	Viborg	Fremstilling - togmateriel	5	Interiør til tog i plast, aluminium, stål, laminatræ. Glasrunder til tog. Installation af produkter, vedligeholdelse af interiør.	4	DSB, S-tog, Lånstrafiken Kronoberg, Transitio, Bombardier, Hallandstrafiken, Metro, SJ, Skåne, Euromaint
JP Group A/S	Viborg	Engros / fremstilling	130	Produktion/levering og reparation af alle sæder i IC3 tog. Reparation af sæder i IC4-tog. Produktion af sæder til andre togfabrikanter også. Indramning (monitorkasser) af inforskærme på banegårde til brug for togfører samt master og ophæng hertil. Tilpasser produkterne til kundernes specifikke behov. Udskifter sæder på stationer.	22	DSB, Bombardier, et norsk togselskab (flytog)
Bombardier A/S	Randers	Fremstilling /engros	50	Service, reparation og vedligehold af tog. Fx opgradering på IC3 og IC4 tog. Men nu flest udenlandske tog, fx franske.	50	DSB (reservedelskunde). Primært udenlandske kunder.
Egetæpper A/S	Herning	Fremstilling - tæpper	300	Udskiftning af tæpper i IC3 og IC4 frem til 2018. Leverer men andre monterer tæpperne - fx Bombardier i Randers. Der er specifikke krav / internationale test til disse tæpper.	2	DSB, men mange udenlandske
Dan Dryer A/S	Randers	Fremstilling - håndtørrer	15	Indbygningshåndtørrere, kabinevarmere, pusleborde til tog. Producerer ikke selv, men udvikler og samler. Har underleverandører bl.a. Prodan, Danotek og Vandborg i midtjylland	3	DSB (banegårdstoiletter). Men kun udenlandske tog
V. Guldmann A/S	Århus	Fremstilling /engros	160	Platforme til tog. Løfteplatforme på perroner på hjul + ramper til folk i kørestole som kan løfte kørestolsbrugere op til indgangen i tog.	4	DSB, franske og spanske jernbaner
Randers maskinfabrik A/S	Randers	Maskinfor- arbejdning	15	Dele til tog fx metalophæng under tog, renovation af bremser, varmeskjolde, sidelemme til tog. Løbende nye ordrer.	1	Projektor
GPV International A/S	Tarm	Fremstilling - matalkonstruktioner	63	Både delleverancer og totalleverancer – underleverandører. Metalchassiser, fx metalskabe til installationer i bred forstand, stroomrector (elboks ovenpå tog. Elektroniksystemer, fx kommunikationssystemer mellem togføreren og banegården. Et af de eneste med en svejse-certificering i DK, som der er nødvendig for levering i togbranchen.	6	Siemens, Bombardier både i Randers og udland, Focon m.fl.
Develco A/S	Århus	IT- rådgivning og udvikling	35	Informationsskærme i toge om næste station mv. Trådløse informationssystemer – i tog og på stationer. Fx bluetooth-systemer. Udvikler specialløsninger sammen med kunden.	8	N/A
Homatic Engineering A/S	Hinnerup	IT- rådgivning og udvikling	7	FM-radio system til tog. Kommunikationssystemer fx til passagerer fx inforskærme i tog. Både software og hardware udvikling og produktion.	1	Focon, Bombardier, Banedanmark, Storebælt. London undergrundsbanen.
Mermaid Technology A/S	Århus	IT- fremstilling og service	42	Inforskærme/digitalskiltning i tog og på banegårde. Service og produktion (totalløsning) Udvikling og produktion udføres enten af Mermaid selv eller af underleverandører - lidt forskelligt i forhold til hvilke løsninger der efterspørges.	2	DSB, Arriva, Midttrafik, Metro. Flytog til Norge.
Mjølner Informatics A/S	Århus	Computer- program- mering	75	Informations og kontrolsystemer til DSB S-tog. Kontrol og banesystem til Banedanmark. (Men har ha ikke nogle leverancer i øjeblikket.) Softwareudvikling. Teknisk software. Software der styrer hardware. Fx kontrolsystemer og styring af teknik. De har dog ikke den store erfaring fra leverancer til tog- og jernbanebranchen. De er også specialister i brugervenlighed i forhold til at benytte softwaren (nemme brugergrenseflader)	0 (pt)	DSB, Banemark, Focon.

Aarsleff Rail A/S	Åbyhøj	Anlæg af veje og jernbaner	178	Hovedentreprenør - leverandør til de store aktører, især Banedanmark: Montering af kørestrømsledninger, sporombygning, skinnejustering, skinneudveksling, svejsearbejde, jordarbejde, vedligeholdelse, bygning af jernbanebroer,	178	Banedanmark
Elfac A/S	Silkeborg	Fremstilling - kabler	91	Kabelsæt til ATC Automatic trac-control systemer på tog. (Sikkerhedssystemer der sikrer tog ikke kører sammen)	10	Siemens, DSB
Bravida Danmark A/S	Hovedsæde i Brøndby. Filialer i Herning, Holstebro, Horsens, Randers, Århus	El-installation, Bygge-anlægsvirksomhed med specialisering	180 (på jernbaneområdet)	Relæ- og elektronisk baserede sikringsanlæg, sporombygning samt ATC, HKT og fjernstyring. Kørestrømsledninger. Ændrings og serviceringsopgaver på anlæg.	35	Banedanmark, DSB
Give Stålspær A/S	Brande	Fremstilling - metal	105	Kontroltårn til banegård. Konstruktionsstål. (Overtaget opgaven efter Phil og søn)	3	Banedanmark
Saint-Gobain Weber A/S	Randers, Galten, Hinge	Fremstilling - mørtel	220	Leca-safe som strøes på perroner når det er glat. Leca som lægges under skinner for at dræne og fordi det er let - godt ved bløde jordbunde	10	Banedanmark, Aarsleff Rail, Aarhus Letbane. Svenske Baner.
Enkon A/S	Hadsten	Forberedende byggeplads arbejder	50	Bygning og renovation af broer, etablering af grusveje. Tre projekter for Banedanmark. Er ved at give tilbud på flere projekter. De er godkendt til at arbejde på banen.	12	Banedanmark, DS Semako
Ditlev's Svejseteknik ApS	Hinnerup	Maskinførarbejdning / fremstilling	10	Stålskærmninger og værn. Lysstandere, komponenter til togvogne. Delkomponenter til kraner til at udskifte moduler til togvogne. Specialsvejsning i stål.	5	Banedanmark, Give Stålspær som leverer til Banedanmark
Rail Service A/S	Langå	Ikke-specialiseret engros	3	Vedligehold, reparationer, reservedelsfremstilling og montering på sporvedligeholdsmateriel	3	jernbaneentreprenører og infrastrukturforvaltere. Fx Infranord AB, Storebælt A/S
A/S Maskinfabrikken PcP.	Vildbjerg	Fremstilling - metalkonstruktioner	100	Kabelbakkesystem i søvandsbestandig aluminium, som ligger ved siden af skinner. Riste til perroner, trin, trapper, gelænder til serviceperroner, mv. Er primært underleverandør.	10	Arriva, Banedanmark, MT Højgaard, Aarsleff Rail, Rambøll
ANCA Elektronik AvP	Herning	Engros	4	Stempelure, tidsregistrering af værkstedstider.	0,1	Arriva. For flere år tilbage leveret til også DSB.
Discom Nord ApS	Skanderborg	Engros	4	Udstødninger, lydæmpere,	1	Arriva
Centa Transmissionsr A/S	Silkeborg	Engros	7	Koblinger til tog, meget serviceopgaver/reparation på koblingerne. Også til rullende banemateriel som Banedanmark efterspørger.	1,5	Arriva, DSB, Banedanmark, lokalbaner
Erik Jacobsen A/S	Viborg	Engros	7	Førersæder til bl.a. lokomotiver, De leverer kun til udskiftning til DK tog. Deres tyske moderselskab leverer direkte til nye tog.	0,3	Arriva, Banedanmark (rullende materiel) de fleste privatbaner i DK
BG Service Center	Risskov	Reparation af elektrisk udstyr / engros	35	Vinduesviskersystemer, for og baglygtesystemer, elektromekaniske komponenter, dieselindsprøjtningssystemer til tog, reparation af brændstofpumper og systemer. Reparationsarbejde på elektrokomponenter. Mest service og reparation. Udvikler, samler og tester - har underleverandører.	3	Arriva, DSB, lokalbaner mv. (næsten hele markedet)
			I alt 1931		I alt ca. 395	

Danske underleverandører udfordret

Der er kun foretaget begrænsede investeringer på tog- og jernbaneområdet i de sidste mange år i Danmark i modsætning til i flere andre lande, som har investeret massivt på området. Dette bevirker bl.a., at den nyeste teknologi og kompetencer inden for området i mange tilfælde findes udenfor Danmark. Desuden stilles der stigende krav til certificeringer, referencer mv. i forhold til at kunne levere til de danske og internationale tog- og jernbaneprojekter.

Ovenstående gør det overordnet set vanskeligere for de danske små og mellemstore underleverandører at komme i betragtning i forhold til leverancer til opdragsgivere og totalentreprisevirksomheder/rådgivere.

Der synes således, at eksistere et stigende behov for at understøtte de danske underleverandører, så de i større grad kan vinde ordrer til opdragsgivere og totalentreprisevirksomheder/rådgivere.

I region Midtjylland er der allerede taget forskellige initiativer til at styrke underleverandørernes position i markedet. Der eksisterer således to regionalt funderede netværk for underleverandører til tog- og jernbanebranchen; nemlig CenSec Railway Network og Aarhus Light Rail Cluster (Aarhus Letbaneklynge). Desuden findes der et nationalt netværk, Danish RailWay Group, som har sekretariatskontor i Silkeborg.

Nedenfor beskrives de tre netværk nærmere.

4. Eksisterende netværk for underleverandører til tog- og jernbanebranchen

4.1. CenSec Railway Network

CenSec Railway Network er et netværk under CenSec i Karup, som i december 2013 af Styrelsen for Forskning og Innovation blev godkendt som nationalt innovationsnetværk under navnet Innovationsnetværk for Produktion. CenSec fik her en bevilling på 14 mio. kr. til drift i 2014-2018.⁵

Formålet med innovationsnetværket er at bygge bro mellem videninstitutioner og produktionsvirksomheder med højværdiproduktion med henblik på at forbedre Danmarks konkurrenceevne og sikre blivende arbejdspladser. Netværket har i dag 120 medlemsvirksomheder og af centrale partnere kan nævnes DTU, AAU, TI, FORCE, Alexandra.

Region Midtjylland har siden 2007 støttet de aktiviteter i CenSec, som stilles til rådighed overfor en åben kreds af virksomheder i region Midtjylland.

CenSec Railway Network blev dannet i sommeren 2011 omkring en kerne af medlemsvirksomheder med brede kompetencer, der er relevante for tog- og jernbanebranchen.

Formålet med CenSec Railway Network er at skabe indsigt og viden om mulighederne i tog- og jernbanebranchen, at bistå medlemsvirksomheder med konkret videns- og kompetenceopbygning, samt matche netværksmedlemmer og konkrete markedsmuligheder. Hertil kommer en aktiv medvirken til åbning af salgsmuligheder.

Hvorfor et CenSec jernbanenetværk?

Der er aktuelt et stort marked - og CenSec har en medlemssammensætning af kompetente virksomheder, der er vant til at arbejde med komplekse problemstillinger og højteknologiske produkter.

---

⁵ Styrelsen for Forskning og Innovation

Hvad gør CenSec?

- Arbejder med at overkomme barrierer i markedet.
- Afdækker markedsforhold og identificerer forretningsmuligheder i tæt dialog og samarbejde med slutkunder, leverandører, videninstitutioner og netværksmedlemmerne.
- Afklarer netværksmedlemmernes markedsmuligheder og behov for teknologi og kompetenceudvikling, for at kunne realisere potentielle markedsmuligheder.
- Understøtter med udvikling af virksomhedernes potentiale i netværk og individuelt.
- Bistår med at identificere og implementere de konkrete og rette strategier for den enkelte virksomhed på det aktuelle marked.
- Styrker profileringen af netværksmedlemmerne overfor potentielle jernbaneleverandører, slutkunder og banebranchens interessenter generelt.
- Initierer og støtter udviklingsprojekter med universiteter og videninstitutioner.

CenSec tilbyder følgende ydelser, der skal være med til at styrke netværksmedlemmernes markedsindsigt på jernbaneområdet:

- Hjemmeside med branchenyheder og info om aktuelle projekter, udbud og arrangementer. Mulighed for direct mail.
- 1-2 årlige netværksmøder med indlæg fra nogle af branchens hovedaktører om aktuelle temaer.
- Oprettelse af fokusgrupper hvor netværksmedlemmerne kan opbygge en mere dybdegående viden om strategiske interessante områder som fx passagerinfo, letbaner, metro, elektrificering eller smarte løsninger til banen.
- Daglig sparring med CenSecs netværksleder.⁶

4.2. Aarhus Light Rail Cluster (Aarhus Letbaneklynge)

Det nye underleverandørnetværk, som har fået navnet Aarhus Light Rail Cluster (ALRC), vil i første omgang markedsføre fælles løsninger og kompetencer til de konsortier, der skal konkurrere om at levere materiel og udstyr til den kommende letbane i Aarhus. Men Aarhus Letbane er kun første stop på vejen mod det voksende jernbanemarked. ALRC har en klar målsætning om at blive foretrukket underleverandør på mange af de andre jernbaneprojekter, der er i støbeskeen i Danmark og udlandet.

Bag ALRC står en gruppe af virksomheder, der er højt specialiserede i design og produktion af kvalitetsløsninger inden for mekanik, elektronik og informations- og kommunikationsteknologi. På trods af de mange kompetencer er det dog ikke meningen, at klyngen skal ud og byde på større systemleverancer. Klyngen ser derimod store muligheder for at deltage på underleverandørniveau i forbindelse med såvel udvikling og installation som efterfølgende servicering af de komplekse løsninger på både anlæg og rullende materiel på Aarhus letbane og andre jernbaneprojekter.

ALRC udspringer fra CenSec og CenSec foretager faciliteringen og sekretariatsbetjeningen for klyngen. Der er indtil videre syv medlemsvirksomheder i ALRC.⁷

---

⁶ CenSec, www.censec.dk

⁷ Aarhus Light Rail Cluster. www.alrc.dk

4.3. Danish RailWay Group - Eksportforeningen

Danish RailWay Group (DRWG) er et netværk under Eksportforeningen. Eksportforeningen er en nonprofit, medlemsejet forening og er Danmarks største arrangør af eksportnetværk og eksportfremstød.

DRWG er et netværk for alle danske underleverandører til jernbaneindustrien. DRWG har mere end 30 medlemmer fra hele Danmark, som forhandler alt lige fra rullende materiel over sanitetskomponenter til kommunikationssystemer. Sekretariatet har hovedsæde i Silkeborg.

Medlemmerne hos DRWG kan trække på de andre medlemmers markedsviden, erfaringer og kontakter. DRWG's integration under Eksportforeningen giver desuden adgang til mere end 40 års erfaring og netværk, som kan komme medlemmerne til gavn.

DRWG udfører aktiviteter, der understøtter, at medlemmer i fælles salgsfremstød går ud på det nationale og internationale marked for at øge medlemmernes synlighed og gennemslagskraft.⁸

---

⁸ Danish RailWay Group. www.dk-export.dk/Railway---DRWG-/Danish-RailWay-Group/Om-netv%C3%A6rket

5. Analysemetode

For at indhente de ønskede data til redegørelsen er der gjort brug af følgende metode og datakilder:

Følgende aktører er kontaktet med henblik på at tilvejebringe oplysninger om relevante, midtjyske virksomheder:

- Væksthus Midtjylland
- De lokale erhvervsserviceenheder og erhvervskontorer i de midtjyske kommuner
- Tog- og baneselskaber, herunder;
  - Banedanmark, DSB, Arriva, Midtjyske Jernbaner
- Netværk for leverandører til tog- og jernbanebranchen
  - CenSec, Aarhus Light Rail Cluster, Danish RailWay Group - Eksportforeningen

På baggrund af de indkommende virksomhedsoplysninger er der foretaget en sortering af virksomhederne ud fra geografisk lokalitet. Virksomheder uden for region Midtjylland blev sorteret fra.

De resterende virksomheder blev herefter screenet via deres hjemmesider og via NN Erhverv. Virksomheder, der på den baggrund kunne sorteres fra som irrelevante i forhold til definitionen af midtjyske underleverandører til tog- og jernbanebranchen blev sorteret fra. (Se definition på side 6).

De resterende virksomheder blev herefter kontaktet telefonisk, hvor direktørerne for virksomhederne blev interviewet om virksomhedernes leverancer til tog- og jernbaneindustrien, kunder, leverandører, antal årsværk, forretningsmodel mv.

Kun de virksomheder, som levede op til definitionen af de midtjyske underleverandører (se side 6) fremgår af den endelige liste i tabel 1 på side 8 og 9.

Det er vigtigt at pointere, at den endelige liste ikke er udtømmende. Men det vurderes, at de 27 virksomheder, der fremgår af tabel 1, repræsenterer de væsentligste underleverandører i region Midtjylland. Vurderingen baseres på den brede anvendelse af datakilder og en gennemgang af ca. 500 virksomheder i alt.

6. Bilag

- **Bilag 1:** Præsentation af CenSec Railway Network af netværksleder Poul-Erik Hansen⁹
- **Bilag 2:** Pjece om Aarhus Ligth Rail Cluster¹⁰

---

⁹ Uddrag af præsentation givet til Den Danske Banekonference 2013 af Poul-Erik Hansen, CenSec

¹⁰ Aarhus Ligt Rail Cluster. www.alrc.dk